

Гапон В. В.

кандидат педагогічних наук, начальник відділу освітнього інформаційного забезпечення ДНУ «Інститут освітньої аналітики», Київ, Україна, garon@mon.gov.ua
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7521-5450>

Шараєвська М. І.

завідувач сектору галузевої статистичної звітності ДНУ «Інститут освітньої аналітики», Київ, Україна, sharaev@bigmir.net
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-4647-2471>

Дерепа Т. С.

науковий співробітник сектору фінансово-економічної звітності відділу галузевої статистичної звітності ДНУ «Інститут освітньої аналітики», Київ, Україна, tatanastepanova@ukr.net
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-1283-7671>

ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОЦЕСУ АТЕСТАЦІЇ ДОКТОРІВ ФІЛОСОФІЇ

Анотація. У статті досліджено процес атестації докторів філософії, які навчалися за новими PhD-програмами, через разові спеціалізовані вчені ради відповідно до сучасних нормативно-правових і законодавчих актів. Виконано аналіз мережі спеціалізованих вчених рад із правом прийняття до розгляду та проведення захистів дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора (кандидата) наук станом на 04.03.2020 за підпорядкуванням, галузями знань, строком дії, кількістю відкритих спеціальностей у одній раді, чисельністю спеціалізованих вчених рад, що функціонують в одній установі. Визначено перелік найбільш затребуваних спеціальностей, проаналізовано склад рад та процес підготовки рішень Атестаційної колегії Міністерства освіти і науки України. Розглянуто питання видачі ліцензій закладам вищої освіти й науковим установам на провадження освітньої діяльності у сфері вищої освіти на третьому освітньо-науковому рівні (підготовка докторів філософії) та наведено обсяги їх підготовки впродовж 2016–2019 рр. за галузями знань. Запропоновано комплекс заходів, спрямованих на розвиток інформаційно-аналітичної системи підготовки наукових і науково-педагогічних кадрів на основі застосування єдиного інтегрованого інформаційного середовища для проведення експерименту з атестації докторів філософії, які навчалися за новими PhD-програмами.

Ключові слова: спеціалізована вчена рада, заклад вищої освіти, науково-дослідна установа, наукові кадри, науково-педагогічні кадри, доктор філософії.

JEL classification: I21, I23, Y10.

DOI: 10.32987/2617-8532-2020-4-35-46.

Реформування системи вищої освіти України відбувається для всіх рівнів, що визначені в Законі України «Про вищу освіту» та відповідають європейським стандартам і принципам забезпечення якості

освіти, а саме: для початкового (короткий цикл), першого (бакалаврського), другого (магістерського), третього (освітньо-наукового / освітньо-творчого), наукового рівнів вищої освіти [1].

© Гапон В. В., Шараєвська М. І., Дерепя Т. С., 2020

Законом запроваджено ступінь доктора філософії, який є освітнім і водночас першим науковим ступенем, що здобувається на третьому рівні вищої освіти на основі ступеня магістра. Ступінь доктора філософії присуджується спеціалізованою вченою радою закладу вищої освіти (ЗВО) або наукової установи (НУ) в результаті успішного виконання здобувачем вищої освіти відповідної освітньо-наукової програми та публічного захисту дисертації у спеціалізованій вченій раді. У 2019 р. Міністерство освіти і науки (МОН) ініціювало проведення в Україні експерименту щодо присудження ступеня доктора філософії, що затверджено постановою Кабінету Міністрів України «Порядок проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії» від 06.03.2019 № 167 [2].

Система атестації наукових кадрів вищої кваліфікації протягом часу української державності пододала шлях гідного становлення та реалізації важливих кроків для вдосконалення й наближення до сучасного світового рівня. Питання підготовки та атестації наукових і науково-педагогічних кадрів розглядались у працях, у яких висвітлюються інституційно-правові засади підготовки й атестації наукових і науково-педагогічних кадрів в Україні (А. П. Рачинський [3]), модернізація підготовки наукових та науково-педагогічних кадрів у контексті Болонського процесу (В. І. Луговий [4]), де і як готувати наукові кадри вищої кваліфікації (М. Ф. Головатий [5]), питання модернізації системи організації підготовки й атестації наукових і науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації та напрями реформування її

правового забезпечення (Л. С. Лобанова [6]). Розглянуті актуальні теми потребують подальшого дослідження й висвітлення в контексті нових нормативно-правових змін. Сьогодні гостро постала також проблема модернізації інформаційно-аналітичного забезпечення, що супроводжує процес підготовки та атестації наукових і науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації у зв'язку з обраним Україною стратегічним курсом на євроінтеграцію.

Метою статті є аналіз нормативно-правових засад порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії та вдосконалення інформаційно-аналітичного забезпечення, що супроводжує процес формування мережі і складу спеціалізованих вчених рад.

Головними об'єктами, що підлягають дослідженню й аналізу, є заклади вищої освіти та наукові установи, які здобули право на провадження освітньої діяльності у сфері вищої освіти на третьому освітньо-науковому рівні, а також галузі знань і спеціальності, за котрими проводиться підготовка докторів філософії.

Дослідження проводилися на підставі таких нормативно-правових документів, як постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)» від 23.03.2016 № 261, постанова Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261» від 03.04.2019 № 283 [7; 8].

Стратегія проведення експерименту з атестації докторів філософії з

урахуванням зазначених законодавчих актів передбачає створення інформаційної бази даних «Разові спеціалізовані вчені ради», що повинна включати клопотання про відкриття таких вчених рад для ЗВО і НУ, формування їх складу, підготовку рішення МОН про створення та контроль їхньої діяльності.

Станом на початок 2020 р. у аспірантурі в 226 ЗВО та 191 НУ навчається 25 245 осіб (без урахування аспірантів із зарубіжних країн), у тому числі за денною формою навчання – 15 447 осіб, або 61,2 % від загальної кількості аспірантів, за вечірньою й заочною – 9 798 осіб (38,8 %). Із загальної кількості аспірантів 24 038 осіб (із них 14 799 осіб денної форми навчання) навчаються в аспірантурі за програмою підготовки докторів філософії, що становить 95,2 % від загальної чисельності аспірантів.

Підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії здійснюється:

- в аспірантурі (ад'юнктурі) ЗВО (НУ) за очною (денною, вечірньою) чи заочною формою навчання;

- поза аспірантурою для осіб, які професійно провадять наукову, науково-технічну або науково-педагогічну діяльність за основним місцем роботи у відповідному ЗВО (НУ).

Нормативний термін підготовки доктора філософії в аспірантурі (ад'юнктурі), незалежно від форми навчання, становить чотири роки, а доктора наук у докторантурі – два роки [8].

Підготовка докторів філософії розпочалася у 2016 р., перші захисти дисертацій за новими PhD-програмами й випуск докторів філософії

очікуються у 2020 р. Саме тому розпочато експеримент, що передбачає створення разових спеціалізованих вчених рад для атестації докторів філософії та триватиме до 31 грудня 2020 р.

У затвердженому Урядом Порядку визначено умови створення й роботи разової спеціалізованої вченої ради, вимоги до здобувачів ступеня доктора філософії, порядок подання документів, скасування рішення ради та розгляду апеляцій. Особливу увагу в документі приділено питанням дотримання принципів академічної доброчесності під час підготовки й захисту дисертацій [8].

Для створення разової спеціалізованої вченої ради ЗВО чи НУ подає клопотання до МОН, яке протягом місяця приймає рішення та, в разі створення такої ради, контролює її діяльність. Разова спеціалізована вчена рада складається з п'яти осіб – голови ради, двох рецензентів і двох опонентів. Один науковець може бути головою (членом) не більше ніж восьми рад протягом календарного року. У складі ради щонайменше троє вчених повинні мати ступінь доктора наук (голова ради, один із рецензентів, один із опонентів). Вчений може бути включений у склад ради не раніше ніж через п'ять років після здобуття ступеня доктора філософії (кандидата наук). Голова та члени ради повинні забезпечити високий рівень вимогливості до якості дисертації під час як її розгляду, так і захисту. Кваліфікація та сфера наукової діяльності членів ради мають відповідати тематиці дисертаційного дослідження здобувача ступеня доктора філософії. Крім того, члени ради повинні мати мінімум три

наукові публікації за останніх 5 років (із них щонайменше одну у виданнях, проіндексованих у Scopus та/або Web of Science Core Collection) за науковим напрямом дисертації.

Рішення разової спеціалізованої вченої ради затверджує Атестаційна колегія МОН. Здобувачі ступеня доктора філософії, котрі братимуть участь в експерименті, одержать дипломи доктора філософії державного зразка.

Для проведення експерименту з атестації докторів філософії розроблено структуру клопотання про відкриття разових спеціалізованих вчених рад для ЗВО і НУ, яка містить такі показники:

- інформація про ЗВО (НУ), в якому утворюється спеціалізована вчена рада (код ЄДРПОУ, назва);

- інформація про спеціальність, за котрою утворюється спеціалізована вчена рада (галузь знань, код та назва спеціальності);

- номер і дата наказу МОН про отримання ліцензії для провадження освітньої діяльності на третьому (освітньо-науковому) рівні за спеціальністю, з якої утворюється рада;

- інформація про здобувача ступеня доктора філософії (ПІБ, рік народження, форма підготовки, основне місце роботи, посада);

- інформація про ЗВО (НУ), де здобувач виконав освітньо-наукову програму (код ЄДРПОУ, назва);

- інформація про фахівців у спеціалізованій вченій раді (статус фахівця (голова ради, рецензент, опонент), ПІБ, рік народження, основне місце роботи, посада, науковий ступінь, код (шифр) і назва спеціальності за дипломом кандидата (доктора) наук, дата здобуття наукового ступеня,

вчене звання, бібліографічний запис (опис) трьох наукових публікації за останніх 5 років за напрямом дисертації здобувача з вебпосиланням на електронний ресурс видання).

Якщо один із членів ради не може взяти участь у засіданні разової спеціалізованої вченої ради, ЗВО (НУ) надсилає МОН клопотання про зміну складу ради. МОН протягом місяця з дати надходження клопотання приймає рішення про зміну складу ради, про що видається відповідний наказ [8].

Освітня діяльність у сфері вищої освіти на третьому (освітньо-науковому) рівні провадиться ЗВО та НУ на підставі ліцензій відповідно до Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності» та постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності» від 30.12.2015 № 1187 [9; 10].

Протягом 2016–2019 рр. ліцензію на підготовку докторів філософії отримали 251 ЗВО за 118 спеціальностями та 189 НУ за 64 спеціальностями. Перелік галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, затверджено постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти» від 29.04.2015 № 266 [11]. Як показав проведений аналіз, ліцензію на підготовку докторів філософії отримали більше закладів вищої освіти й наукових установ порівняно з установами, які займаються підготовкою аспірантів, що свідчить про зростання конкуренції серед ЗВО і НУ на провадження освітньої діяльності у

сфері вищої освіти на третьому освітньо-науковому рівні.

Дані щодо чисельності закладів вищої освіти та науково-дослідних установ, котрі отримали ліцензію на провадження освітньої діяльності у сфері вищої освіти на третьому ос-

вітньо-науковому рівні (підготовка докторів філософії), й ліцензований обсяг за галузями знань наведено в таблиці.

Найбільший ліцензований обсяг серед галузей знань для закладів вищої освіти спостерігається

Таблиця

Кількість закладів вищої освіти та наукових установ, які отримали ліцензію на провадження освітньої діяльності у сфері вищої освіти на третьому освітньо-науковому рівні

Назва галузі знань	Заклади вищої освіти		Наукові установи	
	Кількість, од.	Ліцензований обсяг, осіб	Кількість, од.	Ліцензований обсяг, осіб
Освіта/Педагогіка	76	2 240	8	115
Культура і мистецтво	24	489	1	10
Гуманітарні науки	78	2 446	17	157
Богослов'я	4	63	-	-
Соціальні та поведінкові науки	161	3 655	22	319
Журналістика	14	185	-	-
Управління та адміністрування	117	3 270	7	120
Право	64	1 862	9	260
Біологія	39	687	27	275
Природничі науки	59	1 859	35	442
Математика та статистика	34	681	9	123
Інформаційні технології	63	2 184	8	91
Механічна інженерія	59	1 792	10	153
Електрична інженерія	31	755	7	54
Автоматизація та приладобудування	35	738	3	22
Хімічна та біоінженерія	22	487	2	27
Електроніка та телекомунікації	22	560	2	14
Виробництво та технології	35	580	2	10
Архітектура та будівництво	24	653	1	10
Аграрні науки та продовольство	21	642	26	224
Ветеринарна медицина	11	216	3	17
Охорона здоров'я	34	2 368	33	336
Соціальна робота	18	188	1	5
Сфера обслуговування	5	81	-	-
Воснні науки, національна безпека, безпека державного кордону	12	261	3	14
Цивільна безпека	12	127	2	20
Транспорт	22	1 157	-	-
Публічне управління та адміністрування	40	705	3	25
Міжнародні відносини	22	527	2	38
Усього		31 458		2 881

Складено авторами на основі інформації департаменту атестації кадрів вищої кваліфікації МОН (станом на 04.03.2020).

у сфері соціальних і поведінкових наук – 3 655 осіб (11,6 %), досить високим він є в таких галузях знань, як управління та адміністрування – 3 270 осіб (7,5 %), гуманітарні науки – 2 446 осіб (7,8 %), охорона здоров'я – 2 368 осіб (11,6 %), освіта/педагогіка – 2 240 осіб (7,1 %), інформаційні технології – 2 184 особи (6,0 %). Для наукових установ це природничі науки – 442 особи (15,3 %), охорона здоров'я – 336 осіб (11,7 %), соціальні й поведінкові науки – 319 осіб (11,1 %), біологія – 275 осіб (9,5 %).

Чисельність аспірантів у 2019 р. за галузями знань була найвищою для таких галузей: право – 3 447 осіб (14,3 %), соціальні та поведінкові науки – 2 889 осіб (12,0 %), освіта/педагогіка – 2 011 осіб (8,4 %), гуманітарні науки – 1 902 особи (7,9 %), охорона здоров'я – 1 767 осіб (7,4 %), управління та адміністрування – 1 757 осіб (7,3 %), інформаційні технології – 1 327 осіб (5,5 %), природничі науки – 1 065 осіб (4,4 %). За всіма галузями знань чисельність аспірантів значно менша за ліцензований обсяг, що свідчить про потенційну можливість її зростання.

В Україні існує розгалужена мережа спеціалізованих вчених рад, які утворюються на основі рішень Атестаційної колегії МОН у ЗВО та НУ, що проводять фундаментальні і прикладні наукові дослідження, мають достатній рівень кадрового й матеріально-технічного забезпечення для підготовки наукових кадрів вищої кваліфікації. Утворюючи спеціалізовану вчену раду, МОН встановлює її статус, профіль, термін дії та затверджує її персональний склад. За статусом рада визначається як докторська або кандидатська

залежно від захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора чи кандидата наук. Профіль ради визначається переліком спеціальностей і галузей науки, з якої вона має право проводити захист дисертацій [12]. Докторські ради можуть приймати до захисту дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата наук. Спеціалізована вчена рада ухвалює рішення про присудження наукового ступеня на підставі публічного захисту та відгуків двох або трьох (для докторської дисертації) офіційних опонентів. Такий порядок не відповідає світовому досвіду, коли для захисту дисертації університет чи наукова установа самостійно утворює дисертаційну комісію у складі 5–6 науковців, кожен із котрих знайомиться з текстом дисертації, а сама дисертаційна комісія приймає остаточне рішення про присвоєння наукового ступеня.

Станом на 4 березня 2020 р. в Україні функціонує 966 спеціалізованих вчених рад, із них 743 докторських і 223 кандидатських. У закладах вищої освіти – 756 спеціалізованих вчених рад (560 докторських та 196 кандидатських), у наукових установах – 210 (183 докторських і 27 кандидатських). Варто зауважити, що порівняно з попередніми роками наразі спостерігається тенденція зменшення кількості спеціалізованих вчених рад: так, станом на 1 січня 2015 р. функціонувала 981 рада, 2016 р. – 989, 2017 р. – 981, 2018 р. – 991, проте вже на 4 березня 2020 р. – 966 рад. Діяльність усіх спеціалізованих вчених рад ЗВО закінчується 31 грудня 2020 р., але в 74 радах ЗВО та в 15 радах НУ термін дії спливає раніше, 24 жовтня 2020 р.

Спеціалізовані вчені ради діють у 196 ЗВО, зокрема системи МОН – 115, Міністерства охорони здоров'я (МОЗ) – 16, інші – 65, у науково-дослідних установах – 171 (рисунок).

Проведений аналіз кількості відкритих спеціалізованих вчених рад у ЗВО, підпорядкованих МОН, показав, що у 115 ЗВО відкрито 148 кандидатських і 412 докторських спеціалізованих вчених рад, а це становить 58 % від загальної чисельності вчених рад, котрі функціонують в Україні.

Розподіл ЗВО, підпорядкованих МОН, за кількістю спеціалізованих вчених рад вказує на те, що по одній кандидатській раді мають 35 ЗВО, по дві – 21, по три – 13, по чотири – 3, по п'ять – 4 ЗВО. У 39 ЗВО кандидатські спеціалізовані ради відсутні взагалі. По одній докторській спеціалізованій вченій раді мають 30 ЗВО, по дві – 22, по три – 17, по чотири – 11, від п'яти до десяти – 14, від одинадцяти до двадцяти – 7, понад двадцять – 2 ЗВО. У 12 ЗВО докторські спеціалізовані ради відсутні взагалі.

Найбільшу кількість спеціалізованих вчених рад відкрито в Київсько-

му національному університеті імені Тараса Шевченка (40), Національному технічному університеті України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» (24), Національному університеті «Львівська політехніка» (23), Національному університеті біоресурсів і природокористування України (19).

Наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 14.09.2011 № 1057 [13] затверджено Перелік наукових спеціальностей, за якими здійснюється підготовка наукових кадрів, проводяться захисти дисертацій на здобуття наукових ступенів кандидата наук і доктора наук, присуджуються наукові ступені та присвоюються вчені звання. У Переліку 486 спеціальностей за 27 галузями науки, за котрими присуджується науковий ступінь, 92 спеціальності належать до кількох галузей науки.

У 966 діючих спеціалізованих вчених радах (станом на 04.03.2020) передбачено присудження наукових ступенів за 432 спеціальностями. Існують 117 спеціальностей, захист за якими проводиться лише в одній

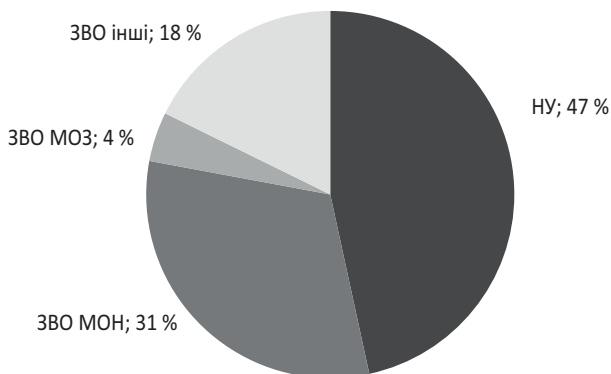

Рисунок. Розподіл закладів вищої освіти та наукових установ, у яких функціонують спеціалізовані вчені ради

Побудовано авторами на основі інформації департаменту атестації кадрів вищої кваліфікації МОН (станом на 04.03.2020).

спеціалізованій вченій раді, наприклад 01.04.09 «Фізика низьких температур», 01.02.01 «Теоретична механіка», 02.00.10 «Біоорганічна хімія», 03.00.03 «Молекулярна біологія», 04.00.10 «Геологія океанів і морів», 05.01.03 «Технічна естетика», 09.00.08 «Естетика». Найбільше рад відкрито за такими спеціальностями: 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами за видами економічної діяльності» (60), 08.00.03 «Економіка та управління національним господарством» (48), 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» (43).

Спеціалізована вчена рада формується у складі 15–25 осіб із рівномірним представництвом фахівців з кожної спеціальності. У 739 спеціалізованих вчених рада (серед котрих 539 докторських та 200 кандидатських) кількість членів становить 15–19 осіб, у 227 рада (серед яких 204 докторські й 23 кандидатські) – 20–29 осіб.

Фахівець може входити до складу щонайбільше двох рад. До речі, 97,5 % членів рад входять до складу лише однієї ради. При підготовці рішень Атестаційної колегії МОН щодо діяльності спеціалізованих вчених рад здійснюється автоматизований контроль належності членів створюваних рад із даними інформаційної системи «Спеціалізовані вчені ради».

Аналіз чисельності відкритих спеціалізованих вчених рад у розрізі галузей знань засвідчив, що найбільше їх відкрито за галузями: технічні науки – 260 (26,9 %), економічні науки – 113 (11,7 %), медичні науки – 86 (8,9 %), юридичні науки – 74 (7,7 %), а найменше таких рад у таких галу-

зях: національна безпека – 1 (0,1 %), культурологія – 3 (0,3 %), соціальні комунікації – 5 (0,5 %).

Найвища кількість ЗВО, де функціонують спеціалізовані вчені ради, знаходиться в м. Києві – 42 (21,0 %), Харківській – 26 (13,0 %), Одеській – 16 (8,0 %) та Львівській – 16 (8,0 %) областях. У столиці розташовано 68,4 % наукових установ, у котрих діють спеціалізовані вчені ради, а в 14 областях такі ради в наукових установах відсутні. У п'яти містах України знаходиться 73,3 % установ, де функціонують спеціалізовані вчені ради, а саме: в Києві – 159 (42 у ЗВО, 117 в НУ), Харкові – 50 (26 у ЗВО, 24 в НУ), Львові – 24 (15 у ЗВО, 9 в НУ), Одесі – 23 (16 у ЗВО, 7 в НУ), Дніпрі – 16 (14 у ЗВО, 2 в НУ). Загальна чисельність відкритих спеціалізованих вчених рад у ЗВО й НУ в цих містах відповідно становить: у Києві – 383 (ЗВО – 234, НУ – 149), у Харкові – 142 (ЗВО – 113, НУ – 29), у Львові – 82 (ЗВО – 72, НУ – 10), в Одесі – 58 (ЗВО – 50, НУ – 8), у Дніпрі – 50 (ЗВО – 48, НУ – 2).

Відповідно до Положення про спеціалізовану вчену раду, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 14.09.2011 № 1059, головою ради та заступником голови ради призначаються провідні вчені, доктори наук (із спеціальностей, за якими раді надано право присудження наукових ступенів), які є штатними працівниками установ, де утворена рада [14]. Ученим секретарем ради призначається доктор або кандидат наук – фахівець за профілем ради, що також є штатним працівником наукової установи чи закладу вищої освіти, в яких утворена рада.

Членами докторських рад можуть бути тільки доктори наук, кандидатських – доктори та кандидати наук, при цьому чисельність докторів наук повинна становити щонайменше половину складу ради. Склад докторської ради налічує мінімум шість докторів наук із кожної спеціальності за профілем ради, з них дві третини – доктори наук із даної спеціальності, які активно проводять наукову роботу та мають публікації у відповідній галузі науки, решта – фахівці, котрі мають наукові статті, монографії з даної спеціальності, опубліковані за останніх п'ять років. До складу кандидатської ради входить щонайменше п'ять фахівців з кожної спеціальності за профілем ради, серед них мінімум чотири доктори наук, із них дві третини – доктори наук з даної спеціальності, які активно проводять наукову роботу й мають публікації у відповідній галузі науки, решта – фахівці, котрі мають наукові статті, монографії з даної спеціальності, опубліковані за останніх п'ять років.

Інформаційна база містить дані про діючі спеціалізовані вчені ради та інформацію про 17 411 членів рад, серед яких 13 727 осіб є членами докторських рад (13 106 докторів наук і 621 кандидат наук), 3 684 осіб – кандидатських рад (докторів – 2 356, кандидатів – 1 328).

Проведене дослідження щодо підготовки наукових і науково-пе-

дагогічних кадрів показало, що в Україні функціонує досить широка мережа спеціалізованих вчених рад. Найбільший ліцензований обсяг підготовки наукових та науково-педагогічних кадрів для ЗВО спостерігається у сфері соціальних і поведінкових наук, управління й адміністрування, гуманітарних наук, охорони здоров'я, інформаційних технологій.

Розпочатий експеримент з атестації докторів філософії свідчить, що зроблено перший крок до створення разових спеціалізованих рад для розгляду кваліфікаційних наукових робіт. Очікується, що їхня діяльність буде ефективнішою, оскільки всі члени такої ради повинні бути фахівцями наукового напрямку, за яким рада приймає дисертацію до захисту, та сприятиме адаптації вітчизняної системи атестації наукових і науково-педагогічних кадрів до європейських стандартів.

Виконаний аналіз дав можливість сформулювати перелік заходів, котрі необхідно вжити в процесі модернізації інформаційно-аналітичного забезпечення, зокрема подальші дослідження будуть зосереджені на автоматизації обліку й контролю створення разових спеціалізованих вчених рад, їх персонального складу та аналізу системи атестації здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії.

Список використаних джерел

1. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18/page>.
2. Порядок проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії : постанова Кабінету Міністрів України від 06.03.2019 № 167. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/167-2019-п>.

3. Рачинський А. П. Інституційно-правові засади підготовки й атестації наукових і науково-педагогічних кадрів в Україні: становлення й розвиток. URL: <http://www.academy.gov.ua/ej/ej14/txts/Rachinskiy.pdf>.

4. Луговий В. І., Семиченко В. А., Кононко О. Л. Модернізація підготовки науково-педагогічних і наукових кадрів в аспірантурі та докторантурі наукових установ АПН України в контексті Болонського процесу: досвід, проблеми, перспективи. *Педагогіка і психологія*. 2008. № 1. С. 94–102.

5. Головатий М. Наукові кадри вищої кваліфікації: як і де їх готувати. *Персонал Плюс*. 2007. № 23. С. 5–9.

6. Лобанова Л. С., Гуменюк А. Ю. Система підготовки наукових кадрів як пріоритет розвитку людського капіталу: український контекст. *Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Сер. : економічні науки*. 2015. Вип. 10. С. 299–303.

7. Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 : постанова Кабінету Міністрів України від 03.04.2019 № 283. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/283-2019-%D0%BF>.

8. Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах) : постанова Кабінету Міністрів України від 23.03.2016 № 261. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/261-2016-%D0%BF>.

9. Про ліцензування видів господарської діяльності : Закон України від 01.03.2020 № 222-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/222-19>.

10. Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності : постанова Кабінету Міністрів України від 30.12.2015 № 1187. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1187-2015-%D0%BF>.

11. Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти : постанова Кабінету Міністрів України від 29.04.2015 № 266. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/266-2015-%D0%BF#Text>.

12. Про затвердження Положення про підготовку науково-педагогічних і наукових кадрів : постанова Кабінету Міністрів України від 01.03.1999 № 309. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/309-99-%D0%BF#Text>.

13. Про затвердження Переліку наукових спеціальностей : наказ Міністерства освіти і науки України від 14.09.2011 № 1057. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z1133-11>.

14. Положення про спеціалізовану вчену раду : наказ Міністерства освіти і науки України від 14.09.2011 № 1059. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1170-11#Text>.

Valentyna Gapon

Ph. D. (Pedagogical Sciences), SSI «Institute of Educational Analytics», Kyiv, Ukraine, gapon@mon.gov.ua
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7521-5450>

Mariia Sharaievska

SSI «Institute of Educational Analytics», Kyiv, Ukraine, sharaev@bigmir.net
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-4647-2471>

Tetiana Derepa

SSI «Institute of Educational Analytics», Kyiv, Ukraine, tatyanaStepanova@ukr.net
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-1283-7671>

INFORMATION AND ANALYTICAL SUPPORT IN THE PROCESS OF DOCTORS OF PHILOSOPHY CERTIFICATION

Abstract. *The purpose of the article is to study approaches to the formation of a network and composition of one-time specialized scientific councils in Ukraine according to the Resolution of the Cabinet of Ministers «Procedure for conducting an experiment for awarding the degree of Doctor of Philosophy» dated March 6, 2019, No. 167. An analysis was made of the existing extensive network of specialized scientific councils in Ukraine and the procedure for conducting an experiment for awarding the degree of Doctor of Philosophy by specialized scientific councils of the institutions of higher education and scientific institutions. The main objects of the study are institutions of higher education and scientific institutions which have received the right for performing educational activities in higher education at the third educational and scientific level in the field of knowledge and specialties for which Doctors of Philosophy are trained. During 2016–2019, 251 institutions of higher education in 118 specialties and 189 scientific institutions in 64 specialties received a license to train Doctors of Philosophy. As of January 1, 2020, there were 25,245 postgraduate students in 226 institutions of higher education and 191 scientific institutions (excluding postgraduate students from foreign countries), including 15,447 full-time postgraduate students, which is 61,2 % of the total number of postgraduate students, 9,798 postgraduate students attend evening and correspondence courses (38,8 %). The statutory period for the preparation of a Doctor of Philosophy in postgraduate studies, regardless of the form of study, is four years, and a Doctor of Science in doctoral studies is two years. Doctors of Philosophy training began in 2016, with the first graduation of Doctors of Philosophy in 2020, respectively. According to the data of the State Statistics Service of Ukraine, the number of persons enrolled in graduate studies was 6 609 in 2016, 7 274 persons – in 2017, 7 172 persons – in 2018, 7 381 persons – in 2019. To conduct an experiment on the Doctors of Philosophy certification, the structure of the application for the opening of one-time Specialized Scientific Councils for institutions of higher education and scientific institutions, as well as the mechanism of database filling was developed. Further research on the development of information and analytical system for the training of scientific and scientific-pedagogical staff should be focused on the development of information and analytical system for the automated accounting and monitoring of the establishment of one-time specialized scientific councils, the procedure of the Doctors of Philosophy certification and records of diplomas issued.*

Keywords: *specialized scientific councils, higher education institution, scientific institution, scientific staff, scientific and pedagogical staff, Doctor of Philosophy.*

References

1. Verkhovna Rada of Ukraine. (2014). *On Higher Education* (Act No. 1556-VII, July 1). Retrieved from <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18/page> [in Ukrainian].
2. Cabinet of Ministers of Ukraine. (2019). *The procedure for conducting an experiment to award the degree of Ph. D.* (Decree No. 167, March 6). Retrieved from <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/167-2019-n> [in Ukrainian].
3. Rachynskiy A. P. (n. d.). *Institutional and legal principles of training and certification of scientific and scientific-pedagogical staff in Ukraine: formation and development.* Retrieved from <http://www.academy.gov.ua/ej/ej14/txts/Rachinskiy.pdf> [in Ukrainian].
4. Luhovyi V. I., Semychenko V. A., Kononko O. L. (2008). Modernization of training of scientific-pedagogical and scientific personnel in postgraduate and doctoral studies of scientific institutions of the Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine in the context of the Bologna process: experience, problems, prospects. *Pedagogics and psychology*, 1, 94–102 [in Ukrainian].
5. Holovaty M. (2007). Scientific staff of the highest qualification: how and where to train them. *Staff Plus*, 23, 5–9 [in Ukrainian].
6. Lobanova L. S., Humeniuk A. Yu. (2015). The system of training scientific personnel as a priority of human capital development: the Ukrainian context. *Bulletin of Kamyanets-Podilsky National University named after Ivan Ogienko. Series: economic sciences*, 10, 299–303 [in Ukrainian].
7. Cabinet of Ministers of Ukraine. (2019). *On amendments to the resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine of March 23, 2016 № 261* (Decree No. 283, April 3). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/283-2019-%D0%BF> [in Ukrainian].
8. Cabinet of Ministers of Ukraine. (2016). *About the statement of the Order of preparation of applicants of higher education of a degree of the doctor of philosophy and the doctor of sciences in higher educational institutions (scientific institutions)* (Decree No. 261, March 23). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/261-2016-%D0%BF> [in Ukrainian].
9. Verkhovna Rada of Ukraine. (2020). *About licensing of types of economic activity* (Act No. 222-VIII, March 1). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/222-19> [in Ukrainian].
10. Cabinet of Ministers of Ukraine. (2015). *About the statement of License conditions of carrying out educational activity* (Decree No. 1187, December 30). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1187-2015-%D0%BF> [in Ukrainian].
11. Cabinet of Ministers of Ukraine. (2015). *About the statement of the list of branches of knowledge and specialties on which preparation of applicants of higher education is carried out* (Decree No. 266, April 29). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/266-2015-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].
12. Cabinet of Ministers of Ukraine. (1999). *About the statement of Regulations on the preparation of scientific and pedagogical staff* (Decree No. 309, March 1). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/309-99-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].
13. Ministry of Education and Science of Ukraine. (2011). *About the statement of the List of scientific specialties* (Order No. 1057, September 14). Retrieved from <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z1133-11> [in Ukrainian].
14. Ministry of Education and Science of Ukraine. (2011). *Regulations on the specialized scientific council* (Order No. 1059, September 14). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1170-11#Text> [in Ukrainian].